Финансиски извештаи и извештај на независниот ревизор

Мермерен Комбинат АД Прилеп

31 декември 2017 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независниот ревизор

Grant Thornton DOO
1000 Skopje
Ul. Sv. Kiril i Metodij 52 b - 1/20
Macedonia

T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и Акционерите на
Мермерен Комбинат АД, Прилеп

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Мермерен Комбинат АД, Прилеп ("Друштвото"), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2017 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени на страните од 3 до 42.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Македонија[1]. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Друштвото.

[1] Меѓународни стандарди за ревизија („МСР") издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ"), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, финансиските извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Мермерен Комбинат АД, Прилеп на ден 31 декември 2017 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2017 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2017, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Македонија, како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации изнесени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017.

Скопје,
24 април 2018 година

Грант Торнтон ДОО, Скопје

Управител	Овластен ревизор
Марјан Андонов	Маја Атанасовска

Извештај за финансиската состојба

(Во 000 МКД)

	Бел.	На 31 декември 2017	2016
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	528,191	551,983
Нематеријални средства	6	110,274	110,041
		638,465	**662,024**
Тековни средства			
Залихи	8	330,017	404,731
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	265,361	105,010
Побарувања за данок на добивка		-	4,264
Парични средства и еквиваленти	10	368,925	342,103
		964,303	**856,108**
Вкупно средства		**1,602,768**	**1,518,132**
Капитал	11		
Акционерски капитал		285,761	541,150
Останати компоненти на капиталот		374,520	119,492
Акумулирана добивка		678,432	523,673
Вкупен капитал		**1,338,713**	**1,184,315**
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	12	79,855	182,380
		79,855	182,380
Тековни обврски			
Позајмици	12	2,557	45,754
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	126,588	95,300
Обврски за данок на добивка		48,397	3,076
Обврски кон државни институции	14	6,658	7,307
		184,200	151,437
Вкупно обврски		**264,055**	**333,817**
Вкупно капитал и обврски		**1,602,768**	**1,518,132**

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на директори на Друштвото на 24 април 2018 година и потпишани во негово име од:

Christoforos Pavlidis	Perikles Nicolau	Nikos Michalopoulos
Претседател на Одборот на директори	Главен извршен директор	Финансиски директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	(Во 000 МКД) Година што завршува на 31 декември 2017	2016
Приходи од продажба	15	1,609,596	1,024,838
Цена на чинење на продажбата	16	(672,750)	(559,992)
Бруто добивка		**936,846**	**464,846**
Административни и продажни трошоци	17	(196,290)	(210,503)
Останати деловни приходи	19	9,475	2,255
Добивка од редовно работење		**750,031**	**256,598**
Финансиски приходи	20	16,882	3,613
Финансиски (расходи)	20	(37,231)	(17,120)
Финансиски (расходи), нето		(20,349)	(13,507)
Добивка пред оданочување		**729,682**	**243,091**
Данок на добивка	21	(76,626)	(29,570)
Добивка за годината		**653,056**	**213,521**
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		**653,056**	**213,521**
Тековна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		**653,056**	**213,521**
Вкупна сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		**653,056**	**213,521**
Заработувачка по акција – основна и разводнета (во денари по акција)	24		
- Редовно работење		139,30	45,60
Вкупно		139,30	45,60
ЕБИТДА		**894,224**	**417,268**

Извештај за промените во капиталот

(Во 000 МКД)

	Акционер-ски капитал	Резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
На 1 јануари 2017	**541,150**	**119,492**	**523,673**	**1,184,315**
Пренос на премија за емитирани акции во резерви	(255,389)	255,389		
Објавени дивиденди (Бел.11)	-	-	(498,658)	(498,658)
Вкупни трансакции со сопствениците	(255,389)	**255,389**	**(498,658)**	**(498,658)**
Добивка за годината	-	-	653,056	653,056
Останата сеопфатна добивка:				
Трансфер на вишокот на продадени и расходувани материјални средства	-	(361)	361	-
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	(361)	361	-
Вкупна сеопфатна добивка	**-**	**(361)**	**653,417**	**653,056**
На 31 декември 2017	**285,761**	**374,520**	**678,432**	**1,338,713**
На 1 јануари 2016	**541,150**	**124,043**	**443,957**	**1,109,150**
Исплатени дивиденди (Бел.11)	-	-	(138,356)	(138,356)
Вкупни трансакции со сопствениците		**-**	**(138,356)**	**(138,356)**
Добивка за годината	-	-	213,521	213,521
Останата сеопфатна добивка:	-	-	-	-
Трансфер на вишокот на продадени и расходувани материјални средства	-	(4,551)	4,551	-
	-	(4,551)	4,551	
Вкупна сеопфатна добивка	**-**	**(4,551)**	**218,072**	**213,521**
На 31 декември 2016	**541,150**	**119,492**	**523,673**	**1,184,315**

Извештај за парични текови

(Во 000 МКД)

	Белешки	Година што завршува на 31 декември 2017	2016
Оперативни активности			
Добивка пред оданочување		729,682	243,091
Корекции за:			
Амортизација и депрецијација	5,6	144,194	160,670
Растур, расипување и крш	8,17	13,670	2,532
Расход од обезвреднување на застарени залихи	8,17	12,293	17,703
Нето евидентирана вредност на продадена опрема	5,17	2,513	-
Кусоци	17	1,460	3,441
Загуба од продадени материјални средства	5,17	131	-
Расход од оштетување и отпис на побарувања	17	62	88
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	5,17	59	5,733
Приход од продадени материјални средства	5,19	(1,839)	-
Отпис на обврски и вишоци по попис	19	(469)	(297)
Отпис на обврски по дивиденди	19	(64)	-
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања	9,19	(8)	(1)
Камати, нето	20	12,798	7,240
Добивка од работење пред промени во оперативен капитал		914,482	440,200
Промени во оперативниот капитал:			
Залихи		47,291	(16,025)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		50,012	(30,103)
Обврски кон добавувачи и останати обврски		31,317	4,702
Готовина во деловното работење		1,043,102	398,774
Платени камати		(13,364)	(7,524)
Платен данок на добивка		(27,041)	(67,668)
Парични текови од деловното работење		**1,002,697**	**323,582**
Инвестициони активности			
Набавка на материјални средства		(102,186)	(57,723)
Набавка на нематеријални средства		(21,021)	(7,395)
Прилив од продажба на опрема		1,839	-
Примени камати		236	273
Парични текови (употребени во) инвестициони активности		**(121,132)**	**(64,845)**
Финансиски активности			
(Отплата на позајмици)		(409,743)	(285,803)
Прилив на позајмици		264,021	305,698
Платени дивиденди и поврзани даноци		(709,021)	(138,334)
Парични текови (употребени во) фин. активности, нето		**(854,743)**	**(118,439)**
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		26,822	140,298
Парични средства и еквиваленти на почетокот	10	342,103	201,805
Парични средства и еквиваленти на крајот	**10**	**368,925**	**342,103**

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп ("Друштвото") е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. "Крушевски пат" бб, Прилеп, Република Македонија.

Друштвото е во мнозинска сопственост на Stone Works Holdings Coöperatief U.A., (компанија основана во Холандија), која на датумите на известување поседува 88.4% од акционерскиот капитал на Друштвото.

На 21 Јуни 2017, Друштвото беше информирано дека сопствениците на уделите во капиталот на Stoneworks, потпишаа финален договор за продажба на 100% од акциите на Stoneworks на Pavlidis S.A. Marble-Granite од Грција ("Pavlidis"). Комплетирањето на трансакцијата беше условено само со добивање на потребните одобренија од Комисијата за заштита на конкуренцијата на РМ.

На 5 Септември 2017 Друштвото беше информирано дека сите потребни одобренија од Комисијата за заштита на конкуренцијата на РМ што се однесуваат на трансакцијата се обезбедени. Трансакцијата беше успешно извршена на 5 септември 2017 година.

Со состојба на 31 декември 2017 година, краен сопственик на Друштвото е Pavlidis S.A. Marble-Granite.

Акциите на Друштвото котираат на Македонската берза за хартии од вредност и на Атинската берза за хартии од вредност преку ELPIS статус (потврди од грчки депозитар).

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото потпиша договор за концесија за право на ископ со важност до 2030 година. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2017 година вработува 382 лица (2016: 382 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва ("Службен весник на РМ" бр. 28/2004 ... 61/2016) и Правилникот за водење сметководство ("Службен весник на РМ" бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

Финансиските извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се изготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2017 и 2016. Тековните и споредбените податоци во рамки на овие финансиски извештаи се изразени во денари, освен доколку не е поинаку нагласено.

2.2 Трансакции во странска валута

Функционална и презентациска валута

Друштвото ја води својата сметководствена евиденција и ги составува своите законски извештаи во локална валута, односно во Македонски Денар (МКД), што претставува функционална и презентациска валута на Друштвото.

Трансакции и салда

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски денари ("денари") по средниот курс на Народната Банка на Република Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните.

	31 декември 2017	31 декември 2016
1 УСД	51,2722 денари	58.3258 денари
1 ЕУР	61,4907 денари	61.4812 денари
Прос. курс на Евро	61.5743 денари	61.5950 денари

2.3 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност или по претпоставена набавна вредност намалена за соодветната исправка на вредноста и загуби поради обезвреднување, доколку постојат. Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност врз основа на извршена независна проценка во 2002 година. Недвижностите, постројките и опремата набавени по 2002 година се првично се признаваат по нивната набавна вредност.

Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираните средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на акумулираните добивки.

Депрецијацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатната добивка според право-пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Депрецијација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	20 години
Машини	4-10 години
Погонска опрема	4-10 години
Моторни возила и мебел	4-5 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.5).

Приходите или расходите поврзани со отту ѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од отту ѓување со евидентираниот износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок.

Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.4 Нематеријални средства

Средства за истражување и развој

Средствата за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Средствата за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализирање на развојот. Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување. Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет до шеснаесет години.

Трошоци за отворање на нови подрачја

Друштвото ги признава трошоците за отворање на нови подрачја како средства ако и само ако следните услови се исполнети:

- Веројатно е дека идните економски бенефити (подобрен пристап до локациите со руда) поврзани со отварање на нови подрачја, ќе се прелеат на сметка на Друштвото;
- Друштвото може да ја идентификува компонентата локалитетот со руда до кое место пристапот е подобрен; и
- Трошоците кои се однесуваат на отворањето на нови подрачја поврзани со компонентата можат да бидат измерени.

Средствата за отворање на нови подрачја се евидентираат како дополнување на нематеријални средства. Почетно, тие се мерат по набавна вредност, а тоа е акумулација на трошоци кои се директно направени за вршење на активност за отворање на нови подрачја која го подобрува пристапот до идентификуваната компонента или руда, плус распределба на припишани индиректни трошоци. Трошоците поврзани со инцидентно работење не се вклучени во цената на средствата потребни за отворање нови подрачја. По почетното признавање, средствата за отворање нови подрачја се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и помалку поради загуби од оштетувања, доколку ги има. Средствата за отворање на нови подрачја ќе се амортизираат врз систематска основа, во текот на очекуваниот век на идентификуваната компонента на рудата која е попристапна поради отворањето на подрачјето.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права, лиценци, трговски знаци и софтвер се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.5 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентираниот износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентираниот износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување во Извештајот за сеопфатната добивка. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребената вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа неможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.6 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до моментот на нивното доспевање, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои се наменети за тргување. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија доколку е стекнато претежно со цел за продажба на краток рок. Средствата од оваа катекорија се класифицираат како тековни средства и се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање на недеривативни финансиски средства или определени плаќања и фиксно доспевање кои раководството на Друштвото има позитивна намера и можност да ги чува до доспевање. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи и останати побарувања и пари и парични еквиваленти.

Финансиски средства расположиви за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството има намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Финансиски средства (продолжува)

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Позајмиците и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се евидентираат по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност зголемена за трансакционите трошоци. Добивките и загубите кои произлегуваат од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како "останати (загуби)/добивки нето" во периодот кога настануваат.

Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања во хартии од вредност.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од финансиските приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

Финансиски средства (продолжува)

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба Друштвото врши проценка дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Во случај кога хартиите од вредност се класифицирани како расположливи за продажба, значителен или пролонгиран пад на објективната вредност на хартијата од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба, кумулативната загуба-измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата е подетално опишано во продолжение на оваа Белешка 2.9.

Оштетување на финансиски средства

а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средството (настан на загуба) и дека настанот или настаните на загуба имаат влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може де се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга регорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои не се случиле) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство.

Евидентираниот износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатната добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Финансиски средства (продолжува)

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

b. Финансиски средства расположливи за продажба

На крајот на секој пресметковен период, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во под точка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатната добивка.

2.7 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.8 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондендиран просек. Трошокот за готовите производи и за производство во тек вклучува трошоци направени за дизајнирање, за суровини, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет). Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за применливите променливи продажни трошоци.

2.9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени услуги во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус дококлку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни средства. Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Посебно значајните должници се тестирани за оштетување секој поединечно. Останатите должници се испитуваат заеднички во групи кои имаат слични карактеристики на кредитен ризик.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на продажни и административни трошоци. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат во рамките на продажни и административни трошоци во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.10 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци од датумот на стекнување.

2.11 Капитал, резерви, нераспределени добивки и дивиденди

(а) Акционерски капитал – главнина и премии

Акционерскиот капитал се состои од објективната вредност на монетарните влогови од страна на акционерите.

(б) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони и задолжителни резерви се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на недвижностите, постројките и опремата во случајот со ревалоризационите резерви, како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото.

(в) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди

Дивидендите се признаени како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на сопствениците на Друштвото. Дивидендите за годината што се објавени по датумот на Извештајот за финансиската состојба се објавени во Белешката за настани по датумот на известување.

2.12 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски евидентирани по нивната амортизирана набавна вредност. Тие се состојат од примени позајмици, обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи и други обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведниот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот.

Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.13 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација.

Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивките или загубите во периодот во кој настанале.

2.14 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Наем плаќањата се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот. Друштвото нема класифицирани средства во оваа категорија.

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на правопропорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во извештајот за финансиска состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.15 Тековен и одложен данок на добивка

Тековниот данок на добивка за преметковниот период претставува сума од тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Тековниот данок на добивка по стапка од 10% се пресметува врз основа на добивката искажана во Извештајот за сеопфатна добивка корегирана за помалку искажаните приходи и непризнаените расходи за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Деловните ентитети можат да ги користат даночните загуби од тековниот период за пребивање со платените даноци кои се однесуваат на одреден период, или пак за намалување или елиминација на даночните обврски за идните периоди.

Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на акумулираните добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 за дивиденди и други распределби од добивката, имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

Тековен и одложен данок на добивка (продолжува)

Одложен данок на добивка

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.16 Надоместоци за вработените

Придонеси за пензиско осигурување

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно. Друштвото исплаќа на вработените краткорочни користи на вработените согласно законската регулативе, како и надоместок за неискористен годишен одмор.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.17 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.18 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.19 Признавање на приходи и расходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од извршени услуги. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 15.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, рабат и продажни дисконти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

Приходи од продажба - продажба на големо- мермерни блокови и плочи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

2.20 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.21 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.22 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат производи или услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.23 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи кредитен ризик, како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени документирани политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, каматниот ризик, кредитниот ризик, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути и неговите операции се следат дневно од страна на Раководството.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2017 000 МКД	2016 000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	360,653	325,306
Парични средства и еквиваленти	УСД	-	151
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	29,049	89,020
Побарувања од купувачи - странски купувачи	УСД	1,466	2,506
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ГБП	-	1,831
		391,168	**418,814**
Обврски			
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(61,685)	(30,350)
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	УСД	(15)	(21)
Обврски кон добавувачи – странски добавувачи	ГБП	(6)	-
Позајмици	ЕУР	(82,275)	(227,435)
		(143,981)	**(257,806)**

Ризик од курсни разлики (продолжува)

Анализа на сензитивноста на странската валута

	Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
31 декември 2017					
ЕУР	245,742	2,457	-	(2,457)	-
УСД	1,451	-	73	-	(73)
ГБП	(6)	-	(0)	-	0
Добивка или загуба	247,187	2,457	73	(2,457)	(73)

31 декември 2016	Нето износ во МКД	+1%	+5%	-1%	-5%
ЕУР	156,541	1,565	-	(1,565)	-
УСД	2,636	-	132	-	(132)
ГБП	1,831	-	92	-	(92)
Добивка или загуба	161,008	1,565	224	(1,565)	(224)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на еврото за 1% додека на останатите странски валути се врши корекција за 5%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на еврото за +/- 1%. додека пак за останатите странски валути за +/- 5%.

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

Ризик од каматни стапки (продолжува)

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2017 000 МКД	2016 000 МКД
Средства		
Без каматна стапка:		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	32,070	86,291
Парични средства и еквиваленти	91	103
	32,161	**86,394**
Со фиксна каматна стапка:		
Парични средства и еквиваленти	368,834	342,000
	368,834	**342,000**
Вкупно средства	**400,995**	**428,394**
Обврски		
Без каматна стапка:		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	89,365	63,027
	89,365	**63,027**
Со фиксна каматна стапка:		
Позајмици	137	699
	137	**699**
Со променлива каматна стапка		
Позајмици	82,275	227,435
Вкупно обврски	**171,777**	**291,161**
Каматна сензитивност	**82,275**	**227,435**

Номиналните каматни стапки изнесуваат од 6 - месечен Еурибор + 3,8% (2016: 6 - месечен Еурибор + 3,8%).

Анализа на сензитивноста на каматните стапки

На 31 декември 2017	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(82,275)	(1,646)	1,646
На 31 декември 2016	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(227,435)	(4,549)	4,549

3.3 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполни обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Побарувањата од странските купувачи се наплатуваат преку акредитиви кои доспеваат од 30 до 120 дена. Максималната изложеност на Друштвото на креитен ризик е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2017	2016
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност(во 000 МКД):		
Кредити и побарувања		
Парични средства и еквиваленти	368,925	342,103
Побарувања од купувачи и останати побарувања	32,070	86,291
	400,995	**428,394**

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Друштвото ја обезбедува својата кредитна изложеност кон клиентите со банкарски гаранции, акредитиви, парични депозити, авансно плаќања итн. Иако Друштвото има значајна кредитна изложеност кон грчките комитенти (околу 44% (2016: 51%) од продажбата), избраните дистрибутери се претежно извозно ориентирани, факт кој ја минимизира изложеноста на ризик на грчкиот пазар. Според сознанијата, големите потрошувачи на Друштвото, до денес, не доживеале значителни финансиски потешкотии. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите на 31 декември 2017 година се смета за добар.

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите и дадените аванси со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ризик од ликвидност

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на планираните плаќања на долговите за долгорочни финансиски обврски како и со планирање на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење. Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали. Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови. Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

На 31 декември 2017	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
Позајмици со камата	2,557	38,717	41,138
Обврски кон добавувачи и останати обврски	89,365	-	-
	91,922	**38,717**	**41,138**

На 31 декември 2016	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
Позајмици со камата	45,754	182,380	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	63,027	-	-
	108,781	**182,380**	**-**

Наведените износи го рефлектираат договорниот недисконтиран паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на обврските на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се следните :

- Овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана деловна активност со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица

- Да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Управување со ризик на капитал (продолжува)

Показател на задолженост

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал.

Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2017 (000 МКД)	2016 (000 МКД)
Позајмици со камата	82,412	228,134
Парични средства и еквиваленти	(368,925)	(342,103)
Нето обврски	**(286,513)**	**(113,969)**
Акционерски капитал	1,338,713	1,184,315
Показател на задолженост	**-**	**-**

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. На 31 декември 2017 и 2016 година не е презентиран финансиски инструмент по објективна вредност.

3.6.1 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2017 (000 МКД)	2016 (000 МКД)	2017 (000 МКД)	2016 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи, нето	32,070	86,291	32,070	86,291
Парични средства и еквиваленти	368,925	342,103	368,925	342,103
Вкупно средства	**400,995**	**428,394**	**400,995**	**428,394**
Обврски				
Позајмици	82,412	228,134	82,412	228,134
Обврски кон добавувачи и останати обврски (без обврски за данок)	89,365	63,027	89,365	63,027
Вкупно обврски	**171,777**	**291,161**	**171,777**	**291,161**

Проценка на објективна вредност (продолжува)

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност поради краткорочното доспевање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Објективната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност поради нивното краткорочно доспевање. Објективната вредност на позајмиците со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки за специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да одстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

Загуба од оштетување се признава во износ за кој евидентираниот износ на средството или единицата која генерира парични средства ја надминува својата надоместлива вредност. При утврдување на надоместливата вредност, Раководството ги евалуира очекуваните цени и паричните текови од секоја единица што генерира парични средства и утврдува соодветна каматна стапка при пресметување на сегашната вредност на тие парични текови.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатато, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултирачката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентираните износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. При утврдување на нето реализационата вредност, се зема најобјективниот доказ / податоци расположливи при правењето на проценките.

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 01 јануари 2016				
Набавна или ревалоризациона вредност	331,787	1,307,919	6,231	1,645,937
Исправка на вредноста и оштетување	(136,667)	(867,783)	-	(1,004,450)
Нето евидентирана вредност	**195,120**	**440,136**	**6,231**	**641,487**
Година што завршува на 31 декември 2016				
Почетна нето евидентирана вредност	195,120	440,136	6,231	641,487
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	4,248	52,887	588	57,723
Отуѓувања, нето	(761)	(4,972)	-	(5,733)
(Депрецијација) за годината	(15,037)	(126,457)	-	(141,494)
Крајна нето евидентирана вредност	**183,570**	**361,594**	**6,819**	**551,983**
На 31 декември 2016 / 01 јануари 2017				
Набавна или ревалоризациона вредност	334,783	1,280,849	6,819	1,622,451
Исправка на вредноста и оштетување	(151,213)	(919,255)	-	(1,070,468)
Нето евидентирана вредност	**183,570**	**361,594**	**6,819**	**551,983**
Година што завршува на 31 декември 2017				
Почетна нето евидентирана вредност	183,570	361,594	6,819	551,983
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	1,726	106,673	(6,213)	102,186
Отуѓувања, нето	(59)	(2,513)	-	(2,572)
(Депрецијација) за годината	(15,213)	(108,193)	-	(123,406)
Крајна нето евидентирана вредност	**170,024**	**357,561**	**606**	**528,191**
На 31 декември 2017				
Набавна или ревалоризациона вредност	336,169	1,313,593	606	1,650,368
Исправка на вредноста и оштетување	(166,145)	(956,032)	-	(1,122,177)
Нето евидентирана вредност	**170,024**	**357,561**	**606**	**528,191**

Отуѓувања

Во текот на 2017 година, Друштвото расходува опрема, транспортни средства и компјутерски хардвер чија нето сегашна вредност изнесува 59 илјади денари (2016: 5,733 илјади денари) (види Белешка 17).

Во текот на 2017 година, Друштвото продаде опрема чија нето сегашна вредност изнесува 2,513 илјади денари. Продажната вредност на продадената опрема изнесува 4,215 илјади денари. Остварена е загуба од овие трансакции во износ од 131 илјади денари, која е вклучена во административни и продажни трошоци (види Белешка 17). Остварена е добивка од овие трансакции во износ од 1,839 илјади денари, која е вклучена во останати деловни приходи (биди Белешка 19).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2017 година, инвестициите во тек во износ од 606 илјади денари (2016: 6,819 илјади денари) се однесуваат на ремонти на опремата.

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2017, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности (види Белешка 12). На датумот на известување, нивната проценета вредност изнесува 550,420 илјади денари (види Белешка 25).

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Моторни возила под финансиски наем

Набавната и исправката на вредноста на моторните возила набавени по пат на финансиски наем со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година година е како што следи:

	2017	2016
Набавна вредност	1,475	3,183
Акумулирана амортизација	(1,321)	(2,660)
Нето евидентирана вредност	**154**	**523**

6 Нематеријални средства

	Софтвер	Трговски знаци	Средства за истраж. и развој	Немат. сред. во подготовка	Вкупно
На 01 јануари 2016					
Набав.или ревалор.вредност	9,408	8,449	155,770	63	173,690
Исправка на вредноста	(5,344)	(4,724)	(41,800)	-	(51,868)
Нето евидентирана вредност	**4,064**	**3,725**	**113,970**	**63**	**121,822**
Година што завршува на 31 декември 2016					
Почетна нето евидент.вредност	4,064	3,725	113,970	63	121,822
Набавки, нето од пренос од инвест.во тек	472	1,709	3,984	1,230	7,395
(Амортизација) за годината	(1,921)	(1,356)	(15,899)	-	(19,176)
Крајна нето евидентирана вредност	**2,615**	**4,078**	**102,055**	**1,293**	**110,041**
На 31 декември 2016 / 1 јануари 2017					
Набав.или ревалор.вредност	9,880	10,158	159,754	1,293	181,085
Исправка на вредноста	(7,265)	(6,080)	(57,699)	-	(71,044)
Нето евидентирана вредност	**2,615**	**4,078**	**102,055**	**1,293**	**110,041**
Година што завршува на 31 декември 2017					
Почетна нето евидент.вредност	2,615	4,078	102,055	1,293	110,041
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	900	918	16,971	2,232	21,021
(Амортизација) за годината	(2,040)	(1,580)	(17,168)	-	(20,788)
Крајна нето евидентирана вредност	**1,475**	**3,416**	**101,858**	**3,525**	**110,274**
На 31 декември 2017					
Набав.или ревалор.вредност	10,780	11,076	176,725	3,525	202,106
Исправка на вредноста	(9,305)	(7,660)	(74,867)	-	(91,832)
Нето евидентирана вредност	**1,475**	**3,416**	**101,858**	**3,525**	**110,274**

Средства за истражување и развој

Со состојба на 31 декември 2017 година, салдото на средствата за истражување и развој во износ од 101,858 илјади денари (2016: 102,055 илјади денари) вклучува трошоци за отварање на нови рудни подрачја со преостанат период на амортизација од 13 години, како и геофизичко истражување и подготовка на 10-годишен план за рудникот.

Нематеријални средства во подготовка

Со состојба на 31 декември 2017 година, салдото на нематеријалните средства во подготовка изнесува 3,525 илјади денари (2016: 1,293 илјади денари) и се однесува на миграцијата кон новата верзија на ЕРП софтверот и новата веб страна на компанијата.

Нематеријални средства (продолжува)

Алокција на трошокот за депрецијација и амортизација

Од вкупната амортизација и депрецијација за годината што заврши на 31 декември 2017 во износ од 144,194 илјади денари (2016: 160,670 илјади денари) обелоденето во Белешката 22, износот од 136,934 илјади денари (2016: 151,635 илјади денари) е алоциран во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 7,260 илјади денари (2016: 9,035 илјади денари) - во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираните вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	2017	2016
Средства		
Кредити и побарувања		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	32,070	86,291
Парични средства и еквиваленти	368,925	342,103
	400,995	**428,394**
Обврски		
Останатите финансиски обврски по амортизирана набавна вредност		
Позајмици со камата	82,412	228,134
Обврски кон добавувачи и останати обврски	89,365	63,027
	171,777	**291,161**

8 Залихи

	2017	2016
Производство во тек	185,156	244,402
Готови производи	78,250	80,924
Резервни делови	50,301	59,509
Суровини	8,563	11,600
Трговски стоки	6,606	6,683
Останато	1,141	1,613
	330,017	**404,731**

Во текот на 2017 година, Друштвото призна трошок за растур, расипување и крш во износ од 13,670 илјади денари (2016: 2,532 илјади денари) и кусоци во износ од 1,460 илјади денари (2016: 3,441 илјади денари) вклучен во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Понатаму во текот на 2017 година, Друштвото изврши проценка на нето реализационата вредност на залихите врз основа на што ја намали нивната вредност во вкупен износ од 12,293 илјади денари (2016: 33,562 илјади денари) (Белешка 22), при што износот од 0 денари (2016: 15,859 илјади денари) е алоциран во цена на чинење на продажбата (види Белешка 16), додека преостанатите 12,293 илјади денари (2016: 17,703 илјади денари) во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

Трошокот на залихите на суровините, материјалите, резервните делови и останататите залихи, вклучен во цената на чинење на продажбата за годината што заврши на 31 декември 2017 изнесува 220,191 илјади денари (2016: 192,023 илјади денари).

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2017	2016
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	1,178	1,808
Странски купувачи	33,417	87,243
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 23)	-	-
	34,595	**89,051**
Намалено за: резервирања за оштетување	(4,035)	(4,168)
	30,560	**84,883**
Останати побарувања		
Однапред платена дивиденда	210,417	-
Аванси на добавувачи	15,795	9,454
Однапред платен ДДВ	6,182	8,494
Одложени трошоци	897	771
Останати тековни побарувања	1,510	1,408
	234,801	**20,127**
Побарувања од купувачи и останати побарувања	**265,361**	**105,010**

Со состојба на 31 декември 2017 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	29,519	1,040	4,035	34,594
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,035)	(4,035)
	29,519	**1,040**	**-**	**30,559**

Со состојба на 31 декември 2016 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	84,085	797	4,168	89,050
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,168)	(4,168)
	84,085	**797**	**-**	**84,882**

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2017 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	-	1,040	1,040
Над 1 година	-	-	-
	-	**1,040**	**1,040**

Анализата на старосната структура на доспеани но неоштетени побарувања од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2016 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Вкупно
До 1 година	648	150	798
Над 1 година	-	-	-
	648	**150**	**798**

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на побарувањата од купувачите за годините коишто завршуваат на 31 декември 2017 и 2016 се како што следи:

	2017	2016
На 1 јануари	**4,168**	**4,317**
Отпис на оштетени претходно целосно резерирани побарувања	(180)	(219)
Приход од наплата на претходно резервирани поб. (Белешка 19)	(8)	(1)
Тековен расход од оштетување на побарувања (Белешка 17)	55	76
Курсни разлики	-	(5)
На 31 декември	**4,035**	**4,168**

Со состојба на 31 декември 2017 година, и врз основа на проценка на раководството, Друштвото изврши отпис на целосно ненаплатливи побарувања од купувачи непосредно на товар на тековните расходи, во износ од 7 илјади денари (2016: 12 илјади денари) (Белешка 17).

10 Парични средства и еквиваленти

	2017	2016
Денарски и девизни сметки во банки	368,834	342,000
Готовина во благајна	91	103
	368,925	**342,103**

11 Капитал

Акционерски капитал

Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро по акција	Број на акции	Номин.вред. (000 МКД)	Премија (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
На 01 јануари 2017	**4,686,858**	**285,761**	**255,389**	**541,150**
Пренос на премија за емитирани акции во резерви		-	(255,389)	-
На 31 декември 2017		**285,761**	**-**	**285,761**

Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро по акција	Број на акции	Номин.вред. (000 МКД)	Премија (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
На 01 јануари 2016	**4,686,858**	**287,372**	**253,778**	**541,150**
Усогласување на евидентираната номинална вредност со регистрираниот капитал		(1,611)	1,611	-
На 31 декември 2016		**285,761**	**255,389**	**541,150**

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година, е како што следи:

	Број на акции	Износ во евра	%
Stone Works Holdings Cooperatief U.A. Netherlands	4,143,357	4,143,357	88.40
Piraeus Bank S.A.[2]	468,700	468,700	10.00
Останати – неконтролно учество	74,801	74,801	1.60
	4,686,858	**4,686,858**	**100.00**

[2] Во сопственост на издавачот на сертификати ELPIS

Капитал (продолжува)

Сите издадени акции се целосно платени. Имателите на обичните акции имаат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото.

Резерви

	Законски резерви	Ревалоризац -иони резерви	Вкупно
На 01 јануари 2017	**35,756**	**83,736**	**119,492**
Пренос на премија за емитирани акции во резерви	255,389	-	255,389
Трансфер на ревал. вишок одпродадени и расходувани материјални средства	-	(361)	(361)
31 декември 2017	**291,145**	**83,375**	**374,520**
На 01 јануари 2016	**35,756**	**88,287**	**124,043**
Трансфер на ревал. вишок одпродадени и расходувани материјални средства	-	(4,551)	(4,551)
31 декември 2016	**35,756**	**83,736**	**119,492**

Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите вишоци, кои со состојба на 31 декември 2017 изнесуваат 83,375 илјади денари (31 Декември 2016: 83,736 илјади денари) се иницијално создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на Друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените средства.

Резерви

Резервите, кои со состојба на 31 декември 2017 изнесуваат 291,145 илјади денари (31 Декември 2016: 35,756 илјади денари), се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Во согласност со законската регулатива, Друштвото има обврска секоја година да издвојува 5% од својата годишна нето добивка по оданочување, се додека нивото на тие резерви не достигне 10% од регистрираниот капитал.

На 24 Април 2017 година согласно Одлука на Вонредно собрание на акционери број 02-2223/3, премиите за емитирани акции на Друштвото во износ од 255,389 илјади денари се пренесени во посебна резерва за зголемување на основната главнина на Друштвото.

Со одлука на Собранието на Друштвото, резервите може да се распределат за дивиденди на акционерите и/или за откуп на сопствени акции.

Дивиденди

На 24 Април 2017 година согласно Одлука на вонредно собрание на акционери број 02-2223/4 , дел од акумулираната добивка остварена до 31 Декември 2015 година, во износ од 288,242 илјади денари, е распределена за исплата на дивиденди.
На 15 Јуни 2017 година согласно Одлука на Генерално собрание на акционери број 02-3385/6, дел од добивката од 2016 година во износ од 210,416 илјади денари е распоредена за исплата на дивиденди.

Во текот на 2017 година, исплатена е дивиденда на акционерите во вкупен износ од 498,604 илјади денари (31 Декември 2016: 138,334 денари), од кои 5,770 илјади денари се однесуваат на данок на исплатена дивиденда (31 Декември 2016: 1,601 илјади денари).

Капитал (продолжува)

На 11 Август 2017 година согласно Одлука на Одборот на директори на Друштвото број 02-4669/2, се изврши исплата на аванс на дивиденда за 2017, согласно периодичните финансиски извештаи за период од 1 Јануари 2017 година до 30 Јуни 2017 година, ревидирани од овластен ревизор, на добивката на Друштвото за 2017 остварена до 30 Јуни 2017 година.

Во текот на 2017 година, Друштвото исплати аванс на дивиденда на своите акционери во бруто износ од 210,417 илјади денари (2016: нема) од кои 2,435 илјади денари се однесуваат на данок на исплатената дивиденда (31 Декември 2016:нема).

12 Позајмици

	2017	2016
Долгорочни позајмици со камата од домашни банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје (1,338,000 Еур; кам.стапка 6м.либор.+3,8%)	82,275	227,435
Обврски за финансиски наем	-	137
	82,275	**227,572**
Намалено за тековна доспеаност на долгорочни позајмици	(2,420)	(45,192)
Вкупно долгорочни позајмици	**79,855**	**182,380**
Краткорочни позајмици со камата од домашни банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје	-	5
Останати краткорочни обврски - Обврски за финансиски наем	137	557
	137	**562**
Зголемено за тековна доспеаност на долгорочните позајмици	2,420	45,192
Вкупно краткорочни позајмици	**2,557**	**45,754**

Позајмиците од домашни финансиски институции се обезбедени со хипотека на дел од имотот на Друштвото (види Белешка 25).

Вкупните новопозајмени средства по кредити и финансиски наем во текот на годината која заврши на 31 Декември 2017 изнесуваат 264,021 илјади денари (2016: 305,698 илјади денари). Вкупните отплати во текот на истиот период изнесуваат 409,743 илјади денари (2016: 285,803 илјади денари).

Планот за отплата на долгорочните позајмици е како што следи:

	2017	2016
Во рок од 12 месеци	2,420	45,192
Во рок од 1 - 2 години	9,679	53,394
Во рок од 2 - 5 години	29,038	128,849
Над 5 години	41,137	-
	82,274	**227,435**

Долгорочни обврски за финансиски наем се однесуваат на наем на возила. Планот за отплата на обврските за финансиски наем е како што следи:

	2017	2016
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	137	557
Во рок од 1-5 години	-	137
Во рок над 5 години	-	-
	137	**694**

13 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2017	2016
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	45,185	41,340
Странски добавувачи	3,601	3,170
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 23)	20,881	-
	69,667	**44,510**
Останати тековни обврски		
Аванси од купувачи	37,223	29,737
Обврски кон вработените и раководството	19,298	17,841
Обврски по дивиденди (нето од поврзани даноци)	172	118
Обврски по камати	133	463
Пресметани одложени трошоци	-	2,536
Останато	95	95
	56,921	**50,790**
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	**126,588**	**95,300**

14 Обврски кон државни институции

	2017	2016
Надомест за концесија и други давачки	6,564	6,561
Обврски за персонален данок	48	250
Данок по задршка	46	496
	6,658	**7,307**

15 Приходи од продажба

	2017	2016
Домашен Пазар	**47,044**	**50,249**
Странски пазари:		
-Грција	711,316	522,645
-Кина[3]	550,446	185,882
-Италија	133,157	22,988
- земји на Балкан	18,420	26,882
-Останати пазари	149,213	216,192
	1,562,552	**974,589**
Вкупно приходи од продажба	**1,609,596**	**1,024,838**

16 Цена на чинење на продажбата

	2017	2016
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	325,326	348,065
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	635,437	562,225
Зголемено за: Приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи (Белешка 22)	13,199	11,562
Зголемено за: Трошоци на продадени различни материјали	370	-
Употреба на сопствени производи	(1,376)	(2,208)
Намалено за: Растур, расипување и крш (намалено за износот на ДДВ)	(10,071)	(2,145)
Кусоци (намалено за износот на ДДВ)	(1,237)	(2,916)
Намалено за: Расход од обезвреднување на залихи (Белешка 8)	(12,293)	(17,703)
Намалено за: Приход од корекција на исправка на вредноста на продадените залихи	(13,199)	(11,562)
Намалено за: Залиха на гот.произв.и недовршено п/во на 31 декември	(263,406)	(325,326)
	672,750	**559,992**

[3] Ја вклучува Кина и Хонг Конг

17 Административни и продажни трошоци

	За годината завршена на 31 декември 2017		За годината завршена на 31 декември 2016	
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Трошоци на вработени (Белешка 18)	60,247	7,352	38,230	7,845
Професионални консултантски услуги	41,404	-	57,261	-
Маркетинг и промоции	8,180	9,020	5,774	15,660
Амортизација и депрецијација (Белешка 6)	5,133	2,127	6,815	2,220
Услуги	3,814	8,254	5,622	10,030
Материјали, резервни делови и енергија	1,950	512	2,273	374
Трошоци за оперативен наем	1,425	409	1,425	409
Даноци и останати надоместоци	1,241	878	6,069	988
Расход од обезвреднување на залихите (Белешка 8)	44	12,249	-	17,703
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема (Белешка 5)	20	170	-	5,733
Растур, расипување и крш (Белешка 8)	-	13,670	-	2,532
Кусоци (Белешка 8)	-	1,460	-	3,441
Расход од оштетување и отпис на побарувања од купувачи (Белешка 9)	-	62	-	88
Останати трошоци и провизии	12,081	4,588	15,322	4,689
	135,539	**60,751**	**138,791**	**71,712**

18 Трошоци на вработени

	2017	2016
Нето плати	164,692	128,516
Персонален данок и задолжителни придонеси	70,297	60,538
Деловни патувања	470	688
Останати надоместоци и трошоци	26,724	17,202
	262,183	**206,944**

Од вкупните трошоци на вработените за годината која завршува на 31 декември 2017 во износ од 262,183 илјади денари (2016: 206,256 илјади денари), износот од 194,584 илјади денари е алоциран во цена на чинење на продажбата (2016: 160,181 илјади денари), додека преостанатите 67,599 илјади денари (2016: 46,075 илјади денари) во административни и продажни трошоци (види Белешка 17).

19 Останати деловни приходи

	2017	2016
Приход од префактурирање на транспортни трошоци и др. услуги	70,299	22,428
-минус: Трошоци поврзани со погоре наведените услуги	(68,084)	(21,206)
Приходи од наплата по судски одлуки	3,612	-
Добивка од продадени недвижности, постројки и опрема	1,839	-
Продадени материјали	527	278
Отпис на обврски и вишоци по попис	470	297
Приход од наемнини	371	6
Приходи од отпис на дивиденди	64	-
Приход од наплата на претходно резервирани побарувања	8	1
Останати приходи	369	451
	9,475	**2,255**

20 Финансиски приходи и расходи

	2017	2016
Финансиски приходи		
Приходи по камати	236	273
Позитивни курсни разлики	16,646	3,340
	16,882	**3,613**
Финансиски расходи		
Трошоци по камати	(13,034)	(7,513)
Банкарски провизии	(5,398)	(5,842)
Негативни курсни разлики	(18,799)	(3,765)
	(37,231)	**(17,120)**
Финансиски (расходи), нето	**(20,349)**	**(13,507)**

21 Данок на добивка

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за 2017 и 2016 е како што следи:

	2017	2016
Добивка пред оданочување	729,682	243,091
Неодбитни трошоци за даночни цели	52,000	52,627
Приходи кои не подлежат на данок	(44)	(20)
На 31 декември	781,638	295,698
Данок по стапка од 10%	**78,164**	**29,570**
Намалување	(1,538)	-
Даночен расход	**76,626**	**29,570**
Ефктивна даночна стапка	**10.50%**	**12.16%**

22 Трошоци според нивната природа

	2017	2016
Трошоци на вработени (Бел. 18)	262,183	206,944
Амортизација и депрецијација (Бел. 6)	144,194	160,670
Потрошени материјали, резервни делови и ситен инвентар	134,460	108,451
Енергија и вода	86,925	80,801
Услуги	62,990	43,001
Професионални консултантски услуги	41,404	57,261
Маркетинг и промоции	17,200	21,434
Останати трошоци и провизии	16,667	20,012
Растур, расипување и крш (Белешка 8)	13,670	2,532
Расход од обезвреднување на залихи*	12,293	22,000
Даноци и останати надоместоци	6,005	10,510
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема (Бел. 5)	2,572	5,733
Трошоци за оперативен наем	1,834	1,834
Репрезентација	1,495	1,388
Кусоци (Белешка 8)	1,460	3,441
Транспортни трошоци	1,265	670
Осигурување	306	986
Расход од оштетување и отпис на побарувања (Бел. 9)	62	88
	806,985	**747,756**
Промена на вредноста на залихите на готов производ и недовршено производство (Белешки 8 и 16)	62,055	22,739
	869,040	**770,495**

*Расходот од обезвреднување на залихи во износ од 12,293 илјади денари (2016: 22,000 илјади денари) е прикажан во нето износ од признаени расходи 12,293 илјади денари (2016: 33,562 илјади денари) (Белешка 8) и приходи од исправка на вредноста на претходно отпишани залихи во износ од 0 илјади денари (2016: 11,562 илјади денари) (види Белешка 16).

23 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2017 и 2016:

31 декември 2017	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-	-
Stage Capital Management LTD United Kingdom	-	-	-	-	2,593
Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece[4]	-	-	20,881	74,073	-
Надоместоци за раководството	-	-	-	-	38,138
	-	**-**	**20,881**	**74,073**	**40,731**

31 декември 2016	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-	25,138
Castleblock Limited Nicosia Cyprus	-	-	-	-	-
NBGI Private Equity London	-	-	-	10,630	3,052
Надоместоци за раководството	-	-	-	-	23,397
	-	**-**	**-**	**10,630**	**51,587**

24 Заработувачка по акција

Основната, воедно и разводнетата заработувачка по акција е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2017	2016
Добивка расположлива на акционерите на Друштвото	653,056	213,512
Просечен пондериран број на обични акции (Бел 11)	4,686,858	4,686,858
Основна и разводнета заработувачка по акција (МКД по акција)	**139,30**	**45.60**

25 Неизвесни обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки со проценета вредност се како што следи:

	2017	2016
Недвижности, постројки и опрема	164,183	164,183
Машини и опрема	386,237	386,237
	550,420	**550,420**

Обезбедените хипотеки по нето сегашна вредност се како што следи:

	2017	2016
Недвижности, постројки и опрема	91,551	98,269
Машини и опрема	254,971	330,963
	346,522	**429,232**

[4] Pavlidis S.A. Marble-Granite Drama Greece е поврзана страна почнувајќи од 05.09.2017. Податоците во оваа табела се однесуваат за период од 05.09.2017 до 31.12.2017

Гаранции

Обезбедените гаранции се како што следи:

	2017	2016
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	-	9,000
	-	**9,000**

Корисници на гаранциите се добавувачи на Друштвото. Гаранциите служат како сигурност дека Друштвото ќе ги плаќа навремено обврските кон добавувачите.

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2017 година, проценетата денарска противвредност на судските постапки покренати против Друштвото изнесува вкупно 2,599 илјади денари (2016: 2,626 илјади денари). Не се антицепирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2017 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009;
- За персонален данок на доход за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За данок на добивка за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2012;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011;
- За данок по задршка до 31 март 2012.

За неревидираниот даночен период, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и паричните текови.

26 Преземени обврски

Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година, плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2017	2016
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	977	1,824
Во рок од 1-5 години	-	977
	977	**2,801**

Во текот на 2017 година, Друштвото призна трошоци за наеми во износ од 1,834 илјади денари (2016: 1,834 илјади денари) (Белешка 22).

27 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 353 илјади денари, и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РМ за:

  - блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 18 илјади денари по метар кубен;
  - томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 9 илјади денари по метар кубен;
  - материјал различен од блокови и томболони, кршен или мелен 20 денари по тон.

28 Известување по оперативни сегменти

На 31 декември 2017 и 2016 година, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2017 и 2016 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2017			
Продажба	1,358,428	251,168	1,609,596
Добивка од редовно работење	695,128	54,903	750,031
Финансиски резултат, нето			(20,349)
Добивка пред оданочување			**729,682**
Данок од добивка			(76,626)
Добивка за годината			**653,056**
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			**653,056**
Година што завршува на 31 декември 2016			
Продажба	886,597	138,241	1,024,838
Добивка/ (загуба) од редовно работење	258,877	(2,279)	256,598
Финансиски резултат, нето			(13,507)
Добивка пред оданочување			**243,091**
Данок од добивка			(29,570)
Добивка за годината			**213,521**
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			**213,521**

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2017 и 2016 година се како што следи:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2017			
Вкупно средства	1,231,666	371,102	1,602,768
Обврски	235,710	28,345	264,055
Инвестиции	121,824	1,383	123,207

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2016			
Вкупно средства	1,154,323	363,809	1,518,132
Обврски	294,312	39,505	333,817
Инвестиции	61,404	3,714	65,118

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2017	2016
Македонија	47,044	50,249
Грција	711,316	522,645
Кина[5]	550,446	185,882
Италија	133,157	22,988
Земји од Балкан	18,420	26,882
Останати	149,213	216,192
	1,609,596	**1,024,838**

Во текот на 2017 година, Друштвото оствари приходи во износ од 606,399 илјади денари или 38% (2016: 427,970 илјади денари или 42%) од три поединечни купувачи од Грција, кој секој поединечно изнесува повеќе од 10% од вкупните приходи.

29 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2017 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи. Следниот настан е материјално значаен за објавување во овие финансиски извештаи:

На 26 февруари 2018 година, Друштвото беше информирано дека Pavlidis S.A. Marble-Granite, сопствениците на уделите во капиталот на Stone Works Holding Coöperatief U.A. ("Stoneworks"), кој поседува 88.4% од акционерскиот капитал на Друштвото, им понуди на сопствениците на ELPIS (потврди од грчки депозитар) да им откупи 468,700 ELPIS по цена од 18,70 евра од ELPIS. При тоа беа купени 310,262 ELPIS кои претставуваат 6,62 % од акционерскиот капитал.

[5] Ја вклучува Кина и Хонг Конг

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017

www.grant-thornton.com.mk